

หน้า

ความเป็นมาของปัญหา

Leibenstein¹ นักเศรษฐศาสตร์ยิ่งใหญ่ของโลกกล่าวว่า "ประเทศด้อยพัฒนาคือประเทศที่รายได้น้อยบุคคลค่าใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากขาดแคลนทุนและขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญที่จะนำทรัพยากรมาใช้จึงทำให้ประเทศยากจน" กล่าวโดยส่วนรวม การศึกษากับเศรษฐกิจนั้นเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน และมีผลต่อกันอย่างสนิท คือ ถ้าการศึกษาของชาติดี แรงงานของชาติก็ดีตาม และช่วยให้เศรษฐกิจของชาติดีด้วย

ประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะเร่งรัดพัฒนาประเทศ แขนงพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีแนวโน้มที่จะขยายตัวในด้านการผลิต สาขาเกษตรกรรมจะลดลงแต่เพิ่มทางสาขาอุตสาหกรรม การก่อสร้าง การคมนาคม การขนส่ง และการค้า จึงจำเป็นต้องใช้คนที่มีความรู้ทางช่างต่าง ๆ เช่น ช่างกล ช่างโลหะ ช่างไม้ ช่างสำรวจ ฯลฯ ตลอดจนคนมีความรู้ทางด้านเลขานุการ การจัดทำบัญชี การควบคุมงานและการอำนวยความสะดวก จากรายงานของสำนักงานวางแผนกำลังคน สภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ* ปรากฏว่าประเทศไทยยังขาดกำลังคนประเภทช่างต่าง ๆ อยู่มาก โดยเฉพาะที่เราเห็นได้ชัดคือช่าง "พ.ศ. 2510 - 2514 เราขาดช่างต่าง ๆ ถึง 10,000 คน เป็นอัตราการขาดกำลังคนมากที่สุด และมากเท่ากับการขาดครู ปรินญาและประกาศนียบัตร และจาก พ.ศ. 2503 - 2529 ประเทศไทยต้องการกำลังคนประเภทช่างฝีมือ (ระดับ ม.ศ. ปลาย) และประเภทช่างกึ่งฝีมือ (ระดับ ม.ศ. ต้น) รวมกันเป็นจำนวน 7,612,000 คน"

¹ Harvey Leibenstein, Economic Backwardness and Economic Growth Studies in the Theory of Economic Development, (New York : John Wiles & Sons, Inc., 1957), p.40.

* แหล่งที่มา สำนักงานวางแผนกำลังคน สภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

เนื่องจากแนวโน้มทางเศรษฐกิจกำลังก้าวและโดยเหตุนี้ปฏิบัติการใช้วิชาชีพวิชาการต่าง ๆ เป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จทางด้านทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอันมาก ความรู้ในทางวิชาชีพจึงมีความสำคัญมากขึ้นในทุกระดับและทุกแขนงงาน ดังนั้นนโยบายการพัฒนาทรัพยากรกำลังคนในแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจแผนที่ ๒ และแผนที่ ๓ จึงได้มุ่งไปทางค่านักศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นกำลังคนระดับกลาง

เท่าที่เป็นมา นักเรียนมัธยมศึกษาในภูมิภาคมุ่งหมายจะเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อให้ได้ปริญญาและความพึงใจในเรื่องการทำราชการว่ามีเกียรติและได้เป็นเจ้าของคน ทำให้ไม่นิยมเรียนสายอาชีพกับ แยกเลือกเรียนสายสามัญทั้ง ๆ ที่สติปัญญา และพื้นความรู้ความสามารถไม่เหมาะสม ประกอบกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเดิมมุ่งวิชาการเกินไป ไม่เอื้อต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กไม่สามารถเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสามารถของตน ทั้งขาดการฝึกฝนทักษะที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพ จึงมีอัตราเด็กสอบตกหรือออกกลางคันมาก ปี พ.ศ. 2513 นักเรียนชั้น ม.ศ. ปลายสอบตกร้อยละ 30 ม.ศ. ต้น ร้อยละ 20² สำหรับผู้ที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษา แต่สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ก็ต้องออกไปประกอบอาชีพทั้ง ๆ ที่ไม่พร้อมทั้งในด้านจิตภาพและความถนัดทางวิชาชีพนั้น ๆ³ ส่วนพวกที่ประกอบอาชีพไม่ได้ก็ทิ้งเวลาเสียเปล่า เป็นการเลือกกำลังคนไปเปล่า ๆ ทั้งยังก่อปัญหาสังคมด้วย

² Stanley P. Wronski and Kaw Sawadi Panich Secondary Education, Manpower and Educational Planning in Thailand. (Thailand . Thai Watana Panich, 1956), p. 37.

³กรมวิสามัญศึกษา; แผนการจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการมัธยมศึกษา. (พระนคร : 2508), หน้า ๑

คนที่รู้แค่เพียงวิชาหนังสือ เช่นคนที่สำเร็จประโยคมัธยมตอนต้นหรือตอนปลาย ถ้าจะหางานทำต้องมีวิชาชีพ เขาประกอบมีฉบับนี้จะหาทางประกอบอาชีพยาก ดังนั้น "ในการจัดการศึกษาในปัจจุบันเราจึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจควบคู่กันไปกับเรื่องอื่น ๆ ควบ" ⁴

หลักสูตร เป็นหัวใจอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตร เป็นที่รวมของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหลายอย่าง นับแต่เนื้อหาวิชา วิธีการสอน การวัดผล ฯลฯ การแก้ปัญหา เรื่องกำลังคนทั้งในค่านปริมาณและคุณภาพจึงต้องแก้ที่หลักสูตรก่อน อย่างที่อชิบัตินกรวิสามันญ์กล่าวไว้ว่า "... เพราะฉะนั้นในแง่ของการจัดหลักสูตร หลักสูตรมัธยมศึกษาควร จะเปลี่ยนรูปโดยเรามาถามตัวเองว่า คนที่เรียกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นนั้นควร จะเป็นคนที่มีคุณภาพอย่างไร เรามีความมุ่งหมายอย่างไรในการให้การศึกษแก่เด็กในระดับนี้ เพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างนั้น และเราควร จะสอนวิชาต่าง ๆ ให้เด็กอย่างไร" ⁵

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งโครงการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสมขึ้น โดยมีความมุ่งหมายจะทดลองการใช้หลักสูตรพิเศษซึ่งเปิดสอนวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ เพื่อเตรียมคนให้มีคุณภาพทางวิชาการต่าง ๆ รวมทั้งวิชาสามัญและวิชาฝ่ายเทคนิคในลักษณะที่เป็นพื้นฐานความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับวิชาชีพเหล่านี้ เพื่อเป็นแนวทางหรือแรงจูงใจให้ไปศึกษาต่อในสาขาอาชีพที่ศึกษาต่อไป และแม้หากจะไม่เรียนต่อควบ เหตุยลโลกก็ตาม เด็กก็สามารถจะนำพื้นฐานความรู้ทางวิชาชีพที่ได้เรียนมาเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพได้พอสมควร

การจัดและการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมแบบประสมเป็นงานใหม่สำหรับประเทศไทยใหม่สำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ทั้งในด้านแนวความคิด หลักสูตร

⁴ ช่าง มิวสรี, "เศรษฐกิจการศึกษา", ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา, (พระนคร : ศุภสภา, 2513), หน้า 94.

⁵ เกอ สวัสดิ์พาณิชย์, "แนวคิดใหม่ทางการศึกษา" ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา, (พระนคร : ศุภสภา, 2513), หน้า 65.

แบบเรียน กระบวนการ เรียนการสอน การวัดผล ฯลฯ จึงย่อมจะต้องมีปัญหาและอุปสรรค บางประการในการบริหารงาน โครงการนี้เป็นโครงการที่ดี ถ้าการดำเนินงานบริหารงาน โครงการนี้ประสบความสำเร็จก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แก่การพัฒนาประเทศชาติ แต่ด้วย เหตุที่การบริหาร เป็นหัวใจของการทำงาน ผู้เขียนจึงสนใจที่จะทำการศึกษาว่าในการจัดและ ดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะ

1. ศึกษาการบริหาร โรงเรียนโดยเฉพาะในด้านการจัดสายงานบริหาร โรงเรียน (Administrative Structure) ของโรงเรียนมัธยมแบบประสมปัจจุบัน
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดและดำเนินงานโรงเรียนมัธยมแบบประสม ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหา
3. หารูปแบบของการจัดสายงานบริหารงาน (Administrative Structure) โรงเรียนมัธยมแบบประสมที่เหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตและข้อจำกัดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการจัดสายงานบริหารในระดับกรม ระดับจังหวัด และระดับโรงเรียน
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดและดำเนินงานโรงเรียนมัธยมแบบประสม
3. ศึกษาหาวิธีเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการบริหาร

ในทุกระดับ

คำจำกัดความ

การวิเคราะห์ คือการแยกแยะส่วนประกอบ (ของการบริหารหรือสายงาน) ออกเป็นส่วนย่อย ๆ

ระบบบริหาร คือระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
ในลักษณะการสั่งงานตามลำดับชั้นลดหลั่นกันลงไป

โรงเรียนมัธยมแบบประสม

เป็นคำที่กระทรวงศึกษาธิการใช้เรียกโรงเรียนประเภทหนึ่ง
ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า The Comprehensive Schools
คำว่า Comprehensive มีความหมายว่า กว้างขวาง
กินความกว้าง สะดวกสบาย

ดังนั้นคำว่าโรงเรียนมัธยมแบบประสมจึงหมายถึงโรงเรียน
ที่ในหลักสูตรกว้างขวาง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเลือกเรียนวิชา
สาขาต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถและความ
สนใจของแต่ละคน

ประโยชน์ที่จะได้จากกรวิจัยนี้

ในการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ระบบบริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสม" นี้ ผู้วิจัย
เชื่อว่าจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. จะใ้ครูถึงลักษณะเรื่องราวความเป็นมาของโรงเรียนมัธยมแบบประสมโดยละเอียด
อันจะมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่เข้าใจกันแพร่หลายยิ่งขึ้น
2. จะใ้ครูระบบ วิธีการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการจัดสายงาน
บริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสมในปัจจุบัน
3. จะใ้แนวโน้มในอันที่จะเสนอแนะรูปแบบของการจัดสายงานบริหารโรงเรียน
มัธยมแบบประสมที่มีประสิทธิภาพความแนวทฤษฎีประสมประสานกับแนวปฏิบัติที่ได้จากประสบการณ์
4. ขอคนพบจากการวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดและดำเนิน
งานโรงเรียนมัธยมแบบประสมในด้านการเตรียมการ และการแก้ปัญหาเพื่อให้งานดำเนินไป
บรรลุผลสัมฤทธิ์ความมุ่งหมาย

5. กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะจัดการมัธยมศึกษาให้เป็นแบบโรงเรียนมัธยมแบบประสมทั่วประเทศ หากขอคณะของการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ก็จะได้เป็นผลดีต่อการบริหารโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศด้วย

หมายเหตุ

ขอ 5 จากคำชี้แจงของอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา